

Van horen zeggen

In Landschap 2015/3 stellen During e.a. (2015) dat vereniging Vijf Dorpen in 't Groen alleen maar oog zou hebben voor de natuur, en niet voor de cultuurhistorie. Verder zou de verwaarlozing van het landgoederenlandschap van de gemeente Renkum komen door een diepgaand conflict tussen aanhangers van de natuur en die van de cultuur. Omdat wij ons in beide stellingen niet herkennen, en ze ongefundeerd en schadelijk vinden, hebben wij hierop gereageerd via een ingezonden brief (Van der Kuil en Witte, 2015).

During (2015) laat nu in zijn weerwoord weten dat zijn studie is gebaseerd op twee onderzoeken van studenten die met verschillende mensen hebben gesproken. Wie die geïnterviewden zijn geweest en wat ze precies hebben gezegd wil During niet prijs geven omdat, zo meent hij, conflicten zich dan kunnen verdiepen. Deze werkwijze biedt alle ruimte voor lukrake beweringen en stemmingmakerij, want de uitlatingen kunnen toch niet worden gecontroleerd. De website van de Wageningse wetenschapswinkel, waar During de achterliggende rapporten op heeft geplaatst, geeft in ieder geval geen helderheid. Het komt er op neer dat zijn studenten iemand hebben gesproken die heeft gezegd dat Vijf dorpen niets om de cultuurhistorie geeft, en vervolgens verschijnt deze onwaarheid als de opvatting van de vereniging in het vakblad Landschap. Juist in kwesties waar, *volgens During*, de stemming zo verhit is, moet je wat mensen zeggen niet meteen voor waarheid aannemen. Beter is het om *juist dan* van feiten uit te gaan, en die liggen grotendeels voor het oprapen. Op de website van Vijf dorpen (www.vijfdorpen.nl) kan iedereen bijvoorbeeld lezen dat deze vereniging zich de afgelopen jaren met succes heeft ingezet voor het behoud van het cultuurhistorische landschap (in 2015 vier juridische zaken gewonnen). Vijf dorpen werkte daarbij samen met buurtbewoners, met andere organisaties (stichting Heemkunde Renkum, vereniging Vrienden van park Hartenstein e.o., stichting Scarabee, stichting Kunstkoepel), en met befaamde landschapsdeskundigen.

Beide stellingen – ‘Vijf dorpen geeft niets om cultuurhistorie’ en ‘De verwaarlozing van het landschap is te wijten aan een conflict tussen natuurliefhebbers en minnaars van de cultuurhistorie’ – zijn dus aantoonbaar onwaar. Met de ontzenuwing van de tweede stelling valt eigenlijk de bodem onder het betoog van During e.a. (2015) weg, want als er helemaal geen conflict is tussen deze partijen, waarom zou je ze dan willen onderwerpen aan een “discoursanalyse met daarbinnen deconstructie”?

During komt, wellicht daarom, nu aanzetten met een nieuwe verklaring voor de verloedering van het landschap: de ingezetenen van de gemeente Renkum malen er niet om. Deze stelling baseert hij niet op een representatieve enquête onder de bevolking, noch op tellingen van het aantal bezoekers van de landgoederen, maar op zijn gezond verstand: de aantasting van het landschap gaat gestaag door, dus het kan niet anders of de ingezetenen geven er niets om. Wij raden During aan om eens te kijken naar de tv-uitzending Zomergasten met landschapsarchitect Adriaan Geuze, die met verbijstering vaststelt dat het landschap van Nederland naar de knoppen gaat, zonder dat iemand dat wil. Verder zou hij zich mogen afvragen waarom de vereniging en stichting samen aan zoveel leden komen: 1200, waarmee ze groter dan enig politiek partij in de gemeente Renkum (en er zijn meer organisaties in Renkum die zich om het landschap bekommeren). Helaas, niet al het verval kan worden tegengehouden, maar dat is geen uiting van een problematisch indolente houding van de Renkumse bevolking, maar van een democratisch tekort.

Bedenkelijk vinden wij het dat During zijn studenten op pad heeft gestuurd voor een sociologisch onderzoek, zonder dat de geïnterviewden wisten dat ze daaraan werden bloot

gesteld. Men verkeerde in de veronderstelling mee te werken aan een waardestellend onderzoek, maar in plaats daarvan werden heimelijk hun drijfveren geïnventariseerd. Wij kunnen hier mededelen dat in ieder geval een deel van de geïnterviewden (we noemen geen namen, want dan kunnen conflicten zich verdiepen) zich lelijk bij de neus genomen voelt.

Ten slotte willen we nog stilstaan bij het begrip 'problematische verstilling'. During e.a. (2015) introduceren dit begrip, zonder het te definiëren. Er is stilte in de landgoederen, en dat proces van stil worden (verstilling) is blijkbaar een probleem, maar voor wie? Niet voor de talloze wandelaars en fietsers (door During (2015) weggezet als 'zeldzame fijnproevers'), want die genieten juist van de stilte. Een probleem is wel dat het landschap onvoldoende wordt onderhouden; dat zijn we gelukkig helemaal met During eens. Is het soms problematisch dat het voor bepaalde investeerders moeilijk is om geld te verdienen aan het beschermde landschap? Of dat geld voor het onderhoud van het landschap in de opvatting van During alleen kan worden gevonden door een gedeelte van de stilte op te geven? Dat er partijen nodig zijn die ten koste van de stilte geld willen verdienen aan het landschap, om met (een deel van) dat geïncasseerde geld het landschap te onderhouden? Wij zouden dat dan liever een problematische aantasting willen noemen.

Flip Witte, vereniging Vijf dorpen in 't Groen

Pieter van der Kuil, stichting Heemkunde Renkum

Referenties

During, R. (2015) Alles van waarde is weerloos als er geen mensen zijn die er naar omkijken .... . www.landschap.nl.

During, R., P.D. Van der Jagt en J. Kruit (2015) Waardestellend onderzoek Renkumse landgoederen; in: *Landschap*, vol 2015/3, pag 135-141.

Van der Kuil, P. en J.P.M. Witte (2015) Waardestellend onderzoek van generlei waarde. Reactie op het artikel 'Waardestellend onderzoek Renkumse landgoederen'. www.landschap.nl.